Za jakých podmínek smí lékař ukončit péči o pacienta?

Pacienti někdy umějí svým chováním lékařům způsobovat nemalé potíže. Mají lékaři k dispozici zákonem garantované prostředky, kterými se proti takovému chování mohou bránit? A za jakých podmínek mohou lékaři v souladu se zákonem péči o pacienta ukončit? Na tyto otázky se zaměříme v dnešním článku. Podíváme se, jak tuto problematiku upravuje zákon, a ukážeme si také nedávné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který se touto problematikou zabýval.

Důvody, na jejichž základě může poskytovatel zdravotních služeb (dále jen „**poskytovatel**“) přistoupit k ukončení péče, jsou taxativně stanoveny v § 48 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o zdravotních službách**“). Zákon o zdravotních službách určuje, že poskytovatel může ukončit péči o pacienta pouze v případě, že:

1. prokazatelně předá pacienta s jeho souhlasem do péče jiného poskytovatele,
2. pominou důvody pro poskytování zdravotních služeb,
3. pacient vysloví nesouhlas s poskytováním veškerých zdravotních služeb,
4. pacient závažným způsobem omezuje práva ostatních pacientů, úmyslně a soustavně nedodržuje navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas, nebo se neřídí vnitřním řádem a jeho chování není způsobeno zdravotním stavem,
5. přestal poskytovat součinnost nezbytnou pro další poskytování zdravotních služeb; to neplatí,

jestliže neposkytování součinnosti souvisí se zdravotním stavem pacienta.

K bodu b) je třeba poznamenat, že se nevztahuje na tzv. registrující poskytovatele, kterými zákon o zdravotních službách rozumí poskytovatele ambulantní péče v oboru všeobecné praktické lékařství, v oboru praktické lékařství pro děti a dorost, v oboru zubní lékařství nebo v oboru gynekologie a porodnictví, který přijal pacienta do péče za účelem poskytnutí primární ambulantní péče. K bodu d) a e) je pak třeba dodat, že poskytovatel nesmí ukončit péči o pacienta z těchto důvodů, pokud jde o pacienta, kterému je třeba poskytnout neodkladnou péči, jde-li o porod nebo jde-li o zdravotní služby, které jsou nezbytné z hlediska ochrany veřejného zdraví nebo ochrany zdraví při práci, anebo také jde-li o krizové situace nebo výkon ochranného léčení nařízeného soudem. Pro všechny uvedené důvody pak platí, že ukončením péče nesmí dojít k bezprostřednímu ohrožení života nebo vážnému poškození zdraví pacienta. Pro usnadnění ukončení péče o nevhodně se chovajícího pacienta je důležité zakotvit do vnitřního řádu zdravotnického zařízení zákaz agresivního či vulgárního chování k lékaři, a to především ve světle nedávného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. června 2024, sp. zn. 5 As 155/2023 - 37, v němž soud jednoznačně podpořil právo lékaře ukončit péči o pacienta pro nerespektování vnitřního řádu.

Soud se v daném případě zabýval postupem poskytovatele zdravotních služeb (ambulantní zdravotní péče), který ukončil poskytování zdravotních služeb pacientovi pro porušování vnitřního řádu, kterého se pacient dopouštěl psaním urážlivých e-mailů poskytovateli a také verbálními a agresivními urážkami lékařky poskytovatele v průběhu vyšetření. Zprávu o ukončení péče pacient odmítl podepsat a převzít, jen aby se následně dostavil k lékařce poskytovatele a dožadoval se dalšího vyšetření kvůli banálnímu problému - škrábání v krku. Lékařka poskytovatele pacienta odmítla ošetřit, a to s odvoláním na ukončení péče a „odregistrování“ pacienta od zdravotní pojišťovny. Soud ve svém rozhodnutí nejprve stvrdil výklad zákona o zdravotních službách, který dává možnost vytvářet vnitřní řády i poskytovatelům ambulantní zdravotní péče. Konkrétně soud v rozhodnutí poukázal na to, že neexistuje rozumný důvod, proč by poskytovatel lůžkové nebo jednodenní péče tuto možnost ukončení péče o pacienta mít měl, zatímco poskytovatel ambulantní zdravotní péče nikoliv. Soud také zdůraznil smluvní povahu vztahu poskytovatele a pacienta (smlouva o péči o zdraví dle občanského zákoníku) a připomněl, že pacient má právo svobodné volby poskytovatele, zatímco poskytovatel může odmítnout pacienta pouze ze zákonem stanovených důvodů. Pro zachování principu rovnosti stran musí být poskytovateli dána možnost, jak smluvní vztah ukončit a chránit se prostřednictvím vnitřního řádu před pacienty, kteří poskytovatele nerespektují, nedodržují jeho pokyny, narušují poskytování péče a chovají se hrubě a vulgárně. Protože zákon o zdravotních službách neobsahuje definici vulgárního a urážlivého chování, právě vnitřní řád má sloužit jako nástroj pro stanovení mantinelů možného fyzického a verbálního projevu pacienta a jeho porušení může za určitých podmínek vést k ukončení péče o pacienta. Stejně jako žádný pacient nemůže být nucen k podstoupení lékařského výkonu a je vyžadován jeho informovaný souhlas, tak ani poskytovatel zdravotních služeb nemůže být nucen k poskytování zdravotní péče pacientovi, který se chová hrubě, vulgárně, uráží jej či napadá, za předpokladu, že v souladu s § 48 odst. 2 in fine zákona o zdravotních službách ukončením péče nedojde k bezprostřednímu ohrožení života nebo vážnému poškození zdraví pacienta. Soud také došel k závěru, že se poskytovatel nezachoval protiprávně, když odmítl totožného pacienta znovu přijmout do péče a o tomto odmítnutí nevyhotovil písemnou zprávu. V dané situaci již nešlo o svobodnou volbu poskytovatele zdravotní péče ze strany pacienta, jelikož ten si byl vědom

toho, že došlo k jeho „odregistraci“ z důvodů nevhodného chování. Pokud zákon připouští možnost péči o pacienta ukončit, tak postrádá logiku, aby byl poskytovatel povinen stejného pacienta obratem opětovně přijmout.

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2023, sp. zn. 25 Cdo 517/2022 pak platí, že informace o verbálně agresivním chování mohou být součástí zdravotnické dokumentace pacienta, neboť je opodstatněné, aby v ní byly zaznamenávány vedle informací o anamnéze a diagnóze i informace o vzájemné komunikaci poskytovatele zdravotní péče s pacientem, záznamy o poučeních poskytnutých pacientovi, informace o dotazech pacienta či jeho dalších sděleních, která by mohla mít vliv na poskytování zdravotní péče a následně i na vývoj jeho zdravotního stavu. Chování pacienta, způsob jeho komunikace (verbální i neverbální), reakce na vnější podněty apod. jsou i výrazem jeho duševního stavu a v tomto smyslu i relevantními informacemi o zdravotním stavu, které bezpochyby do zdravotní dokumentace patří.

Lze tedy uzavřít, že se vyplatí věnovat náležitou pozornost pečlivé přípravě vnitřního řádu zdravotnického zařízení a také řádně zaznamenávat informace o chování pacienta a o komunikaci s ním.

To se mi líbí Buďte první, komu se to líbí.

© | Powered by Pears Health Cyber Europe, s.r.o., All Rights Reserved.
Všechna práva vyhrazena. Tyto stránky jsou určené výhradně pro odbornou lékařskou veřejnost.
Jakékoliv užití obsahu včetně převzetí, šíření či dalšího zpřístupňování článků a fotografií je bez souhlasu Pears Health Cyber Europe, s.r.o. zakázáno.

odběru novinek

ISSN 2336-4009